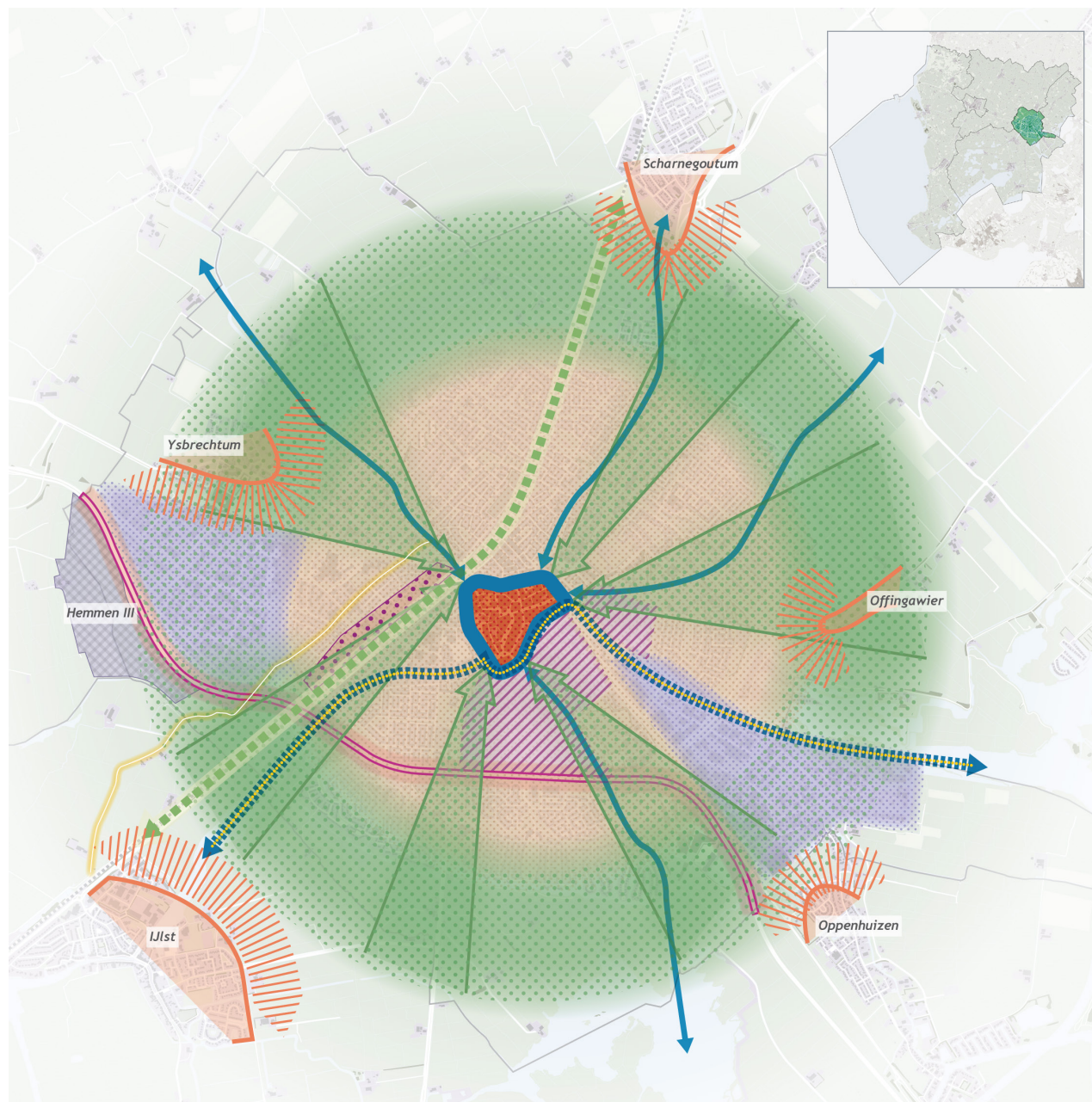

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

- Aandacht voor wijken waar sprake is van stapeling (gezondheids) problemen. Integrale aanpak is hier extra van belang: sociaal, ruimtelijk en economisch. Herstructureringsplan voor de wijken Sporkhem, Lemmerweg-Oost en Het Eiland.
- Aandacht voor problematiek rond fijnstof en leefkwaliteit.
- Aandacht voor beleefde overlast stank water natuurgebied langs het spoor.

Sterke kernwaarden

- Maak de Hemdijk als 'ontstaansbasis' zichtbaar en beleefbaar.
- Maak van Sneek (weer) meer een stad aan het water! Sneek is spin in het waternetwerk.
- Maak de Hemdijk als 'ontstaansbasis' zichtbaar en beleefbaar.
- Behandel de vaaras De Geeuw-Houkesloot als de boulevard van de stad.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

- Houd de dorpen rond de stad vrijliggend. Benader stad en dorpen als een samenhangend geheel. Qua woonkwaliteiten en woonprogramma horen stad en dorpen bij elkaar.
- Detailhandel concentreren in de binnenstad. Versterk Sneek als kleinstedelijke voorzieningstad. Instandhouding en zo mogelijk uitbouw van het bovenlokale en regionale voorzieningenniveau.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

- De groene wiggen vormen de groene contramal van de stad en een transitiezone tussen stad en land. In de wiggen kunnen opgaven samenkomen: klimaat, energie, natuur, (stads)landbouw, woningbouw en sportcluster. Benader deze opgaven in samenhang vanuit een integrale visie op de gehele stad.
- In de overgangzone stad-land is ook ruimte voor stadslandbouw en volkstuinjes in samenhang met maatregelen voor de energie en klimaatopgaven. Trek samen op met de boeren in de omgeving op weg naar een gezamenlijke ontwikkeling van de stadsrand/transitiezone.

Voor Sneek wordt in het vervolg op de Ontwikkelagenda een (Gebieds)Agenda gemaakt. De opgaven en aandachtspunten zoals benoemd in deze IDeekaart worden in de Agenda uitgewerkt en aangevuld tot een integrale visie. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDeekaart voor Sneek.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

Inrichting leefomgeving

- Aandacht voor een openbare ruimte die uitnodigt tot een gezonde leefstijl (o.a. bewegen).
- Maak de stad leeftijdsvriendelijk.
- Het is wenselijk om op gebiedsniveau woon/zorg opgaven in beeld te brengen.
- Aandacht voor eenzaamheid. Leer daarnaast van de pilot Vitale regio omgeving Koudum en regio Stavoren over dementievriendelijk wonen.

Goede milieukwaliteit

- Aandacht voor bodemkwaliteit in de oude historische kern.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

Waardevolle omgeving

- Sluit met ontwikkelingen aan bij de gegroeide structuur en ligging: wigvorming terpstad aan het water op overgang klei- en veengebied.
- Sneek is onlosmakelijk verbonden met de dorpen eromheen: veel wederzijdse relaties. Benader het als een samenhangend geheel. Maar houdt dorpen vrijliggend.
- De landschappelijke ligging, de bodem, cultuurhistorische gebouwen en verkaveling vormen de basis en tevens inspiratiebron bij ontwikkelingen.
- De groene wiggen vormen de groene contramale van de stad en een transitiezone tussen stad en land. In de wiggen kunnen opgaven samenkomen: klimaat, energie, natuur, (stads)landbouw, woningbouw en sportcluster. Benader deze opgaven in samenhang vanuit een integrale visie op de gehele stad.

Gezonde ecosystemen en biodiversiteit

- Versterk de groene wiggen in en vanuit Sneek. Maak hierbij gebruik van bestaande waterlopen en groenstructuren. Hier liggen ook kansen voor een stedelijke ecologische hoofdstructuur.
- In het algemeen: koester bestaande groene gebieden en -structuren voor de biodiversiteit, klimaatadaptatie en gezondheid, ook die gebieden waar maatschappelijke functies royaal in het groen liggen.
- Kans voor bomenaanplant in de groene overgangzone als onderdeel van het 'bomenbod' in het kader van de nieuwe bosstrategie voor Nederland.

Schoon water

- Een gezonde stad Sneek vraagt bij iedere ruimtelijke ontwikkeling om meer ruimte voor groen en water en om een goede beleving ervan.
- Maak het water zichtbaar en beleefbaar en maak de oevers zoveel mogelijk openbaar.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

Inclusieve en toegankelijke woonomgeving

- Sneek is dé groeikern binnen de gemeente. Er liggen kansen voor uitleglocaties o.a. aan de noordkant. Inbreiding gaat echter voor uitbreiding. Zorg voor juiste woningen op de juiste plek, ook gezien de voorraad en de afvlakkende groei op termijn. Zorg voor voldoende betaalbare woningen. Ga voorzichtig om met te veel inbreiding (van hetzelfde), ook gezien opgaven rondom energie, gezondheid, biodiversiteit en klimaat.
- In de stadsrand liggen meerdere opgaven en ruimteclaims. Benader deze in samenhang, afgestemd op de kernkwaliteiten en ondergrond en vanuit een integrale visie. Meervoudig ruimtegebruik is bij ontwikkelingen het leidende principe.
- Aandacht voor het verduurzamen van verouderde woningen, samen met eigenaren en corporatie.
- Zorg voor toekomstbestendige, leefbare wijken. Streef naar menging in de wijken van leeftijds- en inkomensgroepen.
- Bewoners worden uitgenodigd met initiatieven te komen. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en meerwaarde hebben voor een gebied.

Duurzame en veilige vervoerssystemen

- Aandacht voor goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer.
- Zorg voor goede transferplekken/P&R om verkeer in de binnenstad te beperken.
- Meer mogelijkheden om 'rondjes' te maken rond en in Sneek, op verschillende schaalniveaus (bijv. fietsverbindingen, rollatorroutes).
- Aandacht voor toegankelijkheid openbare ruimte voor mindervaliden.
- Aandacht voor de (veiligheid op de) weg naar Offingawier (Groeneweg).

Duurzame werkgelegenheid

- Behoud ondernemerschap is essentieel. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat is hiervoor de noodzakelijke voorwaarde. Dit trekt zowel bedrijven als bewoners. Welkom thuis!
- Zet breder in op de maritieme kracht van Sneek: dit is niet alleen de watersport zelf, maar ook bedrijven in metaal, hightech en het onderwijs.
- Bedrijfsmatige ontwikkelingen zoveel mogelijk concentreren in Sneek en Bolsward.
- Ontwikkel nieuwe bedrijventerreinen zo duurzaam mogelijk.
- Bekijk bestaande bedrijventerreinen op hun gebruikswaarde en toekomstgerichtheid.
- In aanvulling daarop nadenken over nieuwe/aanvullende functies in de binnenstad om de vitaliteit en levendigheid in de toekomst te behouden. Voorkom verdere verschaling in de binnenstad. Werk aan een gastvrije, compacte en levendige binnenstad! Versterk ook het wonen en het MKB in de binnenstad.
- De basis van dagrecreatieve netwerken is in Sneek en omgeving aardig compleet. Er is aandacht nodig voor de kwaliteit, benutting en samenhang ervan. Denk hierbij aan de aansluitingen tussen routes, cultuur- en historische erfgoed en toeristisch bedrijfsleven.
- Samen met de sector en de ondernemers en in overleg met de inwoners, werken aan een toekomstbestendige recreatieve sector en aan vitale logiesaccommodaties. Stimuleer de innovatiekracht van de sector. Opgave is met name kwalitatief (beter benutten van het bestaande), en niet per definitief kwantitatief (uitbreiden). Werken aan een slimme groei!

Voor Sneek wordt in het vervolg op de Ontwikkelagenda een (Gebieds)Agenda gemaakt. De opgaven en aandachtspunten zoals benoemd in deze IDEekaart worden in de Agenda uitgewerkt en aangevuld tot een integrale visie. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDEekaart voor Sneek.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

Circulaire economie en duurzame infrastructuur

- Benader stad en ommeland in samenhang. Ontwikkel een integrale visie op de opgaven en ruimteclaims waar Sneek mee te maken heeft en krijgt.
- Bouw voort op de gegroeide wiggenstructuur. Sluit ook met de routes hierop aan.
- Maak het water zichtbaar en beleefbaar en oevers openbaar. Versterk de relatie met het Sneekmeer.

Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

Schone energie

- Opgaven rondom duurzaamheid, klimaatadaptatie, energie, wonen, groen, economie gaan hand in hand.
- Aquathermie en geothermie zijn kansrijk in dit gebied. Aansluiten bij (en stimuleren) initiatieven partners en samenleving.
- Aandacht voor de warmte-opgave, die veel groter is dan de energieopgave met grote ruimtelijke gevolgen. Uitgangspunt: van winst naar waarde.
- Concentreer maatregelen voor de energieopgave nabij de stad, ook vanuit oogpunt van het voorkomen warmteverlies tijdens het transport.
- Maak gebruik van meekoppelkansen, zoals het groener en gezonder inrichten van de openbare ruimte in combinatie met het treffen van maatregelen voor energie en klimaat.

Weerbaarheid

- Aandacht voor hittestress in steden. Kansen voor het treffen van maatregelen voor de klimaatstrategie in de groene wiggen en de overgangszone tussen stad en land.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

 Wees zuinig op het Groene Hart van Bolsward, dit is essentieel voor de leefbaarheid, de identiteit en de gezondheid. Denk na over het toekomstbestendig houden van de maatschappelijke functies die het hart omringen.

 Aandacht voor luchtkwaliteit en geluidsoverlast rondom noordelijk bedrijventerrein en de A7.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

 Bolsward is een unieke terpsstad waarvan het kenmerkende silhouet nog beleefd kan worden (zichtbaar reliëf). Bolsward heeft relatief veel authentieke gebouwen vergeleken met andere Friese steden. Bijzonder is de ontwikkeling van HC De Tijd. Het bolwerk is nog intact, de hofjes zijn bijzonder. Koester dit. Wees er trots op en draag het meer uit.

 Versterk de aanwezigheid en belevingswaarde van het water in Bolsward.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

 Er is een behoefte van circa 200-250 extra woningen in Bolsward. Een accent bij betaalbare woningen. Bolsward-Oost is de uitbreidingslocatie. Inbreiding heeft in het algemeen de voorkeur boven uitbreiding, maar er zijn weinig inbreidingslocaties. Zorg dat de juiste woningen op de juiste plek gerealiseerd worden, ook gezien de woningvoorraad en de bevolkingsontwikkeling op termijn.

 Versterk de twee lobben: Bolsward woonstad en Bolsward werkstad.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

 Benader stad, rand en dorpen als een samenhangend geheel. Transitieopgaven en ruimteclaims moeten in samenhang opgepakt worden, afgestemd op de kernkwaliteiten en ondergrond. Meervoudig ruimtegebruik is hierbij het leidende principe. Werk toe naar een multifunctionele stadsrand/groene transitiezone, waar ontwikkelingen rondom energie, klimaat, gezondheid, wonen, (stads)landbouw, (voedsel)bos en maatschappelijke functies een plek kunnen krijgen.

Voor Bolsward wordt in het vervolg op de Ontwikkelagenda een (Gebieds)Agenda gemaakt. De opgaven en aandachtspunten zoals benoemd in de IDeekaart Omgevingsvisie worden in deze Agenda uitgewerkt en aangevuld tot een integrale visie. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDeekaart voor Bolsward.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

Inrichting leefomgeving

- Zorg voor voldoende ontmoetingsruimte binnen de stad en voor goed toegankelijke openbare ruimten (met name in de historische kern), ook voor minder mobiele mensen. Er is veel verharding.
- Aandacht voor gebieden waar sprake is van een stapeling van (gezondheids)problemen. Integrale aanpak is hier extra van belang: sociaal, ruimtelijk en economisch. Er is relatief veel overgewicht in Bolsward. Stimuleer gezond gedrag en gebruik en maak de stad leeftijdsvriendelijk.
- Het is wenselijk om op gebiedsniveau woon/zorg opgaven in beeld te brengen.
- Aandacht voor eenzaamheid. Leer daarnaast van de pilot Vitale regio omgeving Koudum en regio Stavoren over dementievriendelijk wonen.
- Belangrijke kracht van Bolsward is de compactheid, alles is op loop/fietsafstand. Het is goed om bewoners nog meer te verleiden om de auto te laten staan.
- Aandacht voor het vergroten van de mogelijkheden voor ommetjes en 'rondjes' (voor fiets en wandelaar) de stad in en uit.
- Koester de saamhorigheid en sterke cultuur van Bolsward.

Goede milieukwaliteit

- Bodemkwaliteit moet basis zijn voor ontwikkelingen. Deze sluit in de historische kern niet aan op de beoogde functie. Bij ontwikkelingen is hier aandacht voor nodig.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

Waardevolle omgeving

- Bolsward heeft een strategische ligging en is goed bereikbaar vanuit de Randstad. De ligging is ook de ontstaansreden: op een kruispunt van oude structuren. Bolsward is compact en compleet. Benut de strategische ligging op een zorgvuldige wijze, zodat de compactheid en identiteit behouden blijven. Nieuwe ontwikkelingen moeten passen bij de schaal en maat van Bolsward.
- Versterk het groen in en om de stad waar mogelijk: streef naar een groene mantel rondom Bolsward. Deze vormt de overgangszone tussen stad en land waar allerlei opgaven in samenhang een plekje kunnen krijgen: energie, klimaat, wonen, groen, biodiversiteit, werken, recreatie, bomen enz..
- De landschappelijke ligging, de bodem, natuur- en cultuurhistorische waarden en verkaveling vormen de basis bij ontwikkelingen.

Gezonde ecosystemen en biodiversiteit

- Blijf investeren in de gave groenstructuur en groene kragen van Bolsward. In het algemeen: koester bestaande groene gebieden en -structuren voor de biodiversiteit, klimaatadaptatie en gezondheid, ook die gebieden waar maatschappelijke functies royaal in het groen liggen.
- Koppel (nieuw) groen aan water/wegen. Ruim baan voor de stedelijke ecologische hoofdstructuur van Bolsward.
- Kans voor bomenaanplant in de groene overgangszone als onderdeel van het 'bomenbod' in het kader van de nieuwe bosstrategie voor Nederland.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

Inclusieve en toegankelijke woonomgeving

- Bolsward is een stad met dorps identiteit, dit is haar kracht, koester dit.
- Zorg voor toekomstbestendige, leefbare wijken. Streef naar menging in de wijken van leeftijds- en inkomensgroepen.
- Aandacht voor het verduurzamen van verouderd woningen, samen met eigenaren en corporatie.
- Bewoners worden uitgenodigd met eigen initiatieven te komen. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en meerwaarde hebben voor een gebied.
- Werk aan de instandhouding en uitbouw van bovenlokale en regionale voorzieningen om het voorzieningenniveau ook voor de rest van de gemeente op peil te houden. Voor veel functies zijn de omringende dorpen afhankelijk van Bolsward (zoals scholen). Denk en werk vanuit die samenhang.
- Bolsward heeft vanuit het verleden een sociaal maatschappelijk verdienmodel (Liefdesstichtingen), van waaruit initiatieven ondersteund worden. Onderzoek de kansrijkheid als verdienmodel voor de toekomst.
- De basis van dagrecreatieve netwerken is aardig compleet. Aandacht is nodig voor de kwaliteit, benutting en samenhang ervan. Denk hierbij aan de aansluiting tussen routenetwerken, cultuur- en historische erfgoed en het toeristisch bedrijfsleven.

Duurzame en veilige vervoerssystemen

- Aandacht voor mogelijkheden om 'rondjes' te maken rond Bolsward op verschillende schaalniveaus (bijv. fietsverbindingen, rollatorroutes). Ontwikkel wandel- en fietsroutes vanuit de binnenstad langs het water en door de groene mantel langs bedrijventerrein.
- Zorg voor goede transferplekken/P&R om het verkeer in de binnenstad te beperken.
- Aandacht voor behoud bereikbaarheid met het openbaar vervoer, evenals voor de bereikbaarheid van het (te verplaatsen) busstation in samenhang met de ontwikkeling naar een autoluwe binnenstad.
- Aandacht voor toegankelijkheid openbare ruimte mindervaliden in de historische kern. Deze is nu matig toegankelijk voor rolstoel/rollator door smalle stoepen en veel obstakels.

Duurzame werkgelegenheid

- Samen met Sneek is Bolsward het concentratiepunt voor economische ontwikkelingen. Er is behoefte, met name vanuit lokaal georiënteerde bedrijvigheid, aan meer ruimte voor bedrijven.
- Besteed hierbij extra aandacht voor het aantrekken voor bedrijven die extra werkgelegenheid bieden voor de inwoners van Bolsward.
- Versterk de twee lobben: Bolsward woonstad en Bolsward werkstad.
- Benut de kans om het westelijke deel (de werkstad) multifunctioneler te maken: naast werken ook mogelijkheden voor energie-opwek en stadsrandfuncties zoals stadslandbouw.
- Behoud de kracht van Bolsward als een gezellige boodschappenstad met een lokale functie.
- Samen met de sector en de ondernemers en in overleg met de inwoners, werken aan een toekomstbestendige recreatieve sector en aan vitale logiesaccommodaties. Stimuleer de innovatiekracht van de sector. Opgave is met name kwalitatief (beter benutten van het bestaande), en niet per definitief kwantitatief (uitbreiden). Werken aan een slimme groei!

Voor Bolsward wordt in het vervolg op de Ontwikkelagenda een (Gebieds)Agenda gemaakt. De opgaven en aandachtspunten zoals benoemd in de Deekaart Omgevingsvisie worden in deze Agenda uitgewerkt en aangevuld tot een integrale visie. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de Deekaart voor Bolsward.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

Circulaire economie en duurzame infrastructuur

- Benut kans nabijheid Gouden Land, leer hiervan en sluit hierop aan.
- Onderzoek kans voor circulaire economie gekoppeld aan upcyclecentrum/verbrede milieustraat.

Duurzame landbouw en voedsel

- Trek samen op met de boeren in de omgeving op weg naar een gezamenlijke ontwikkeling van de stadsrand/transitiezone.

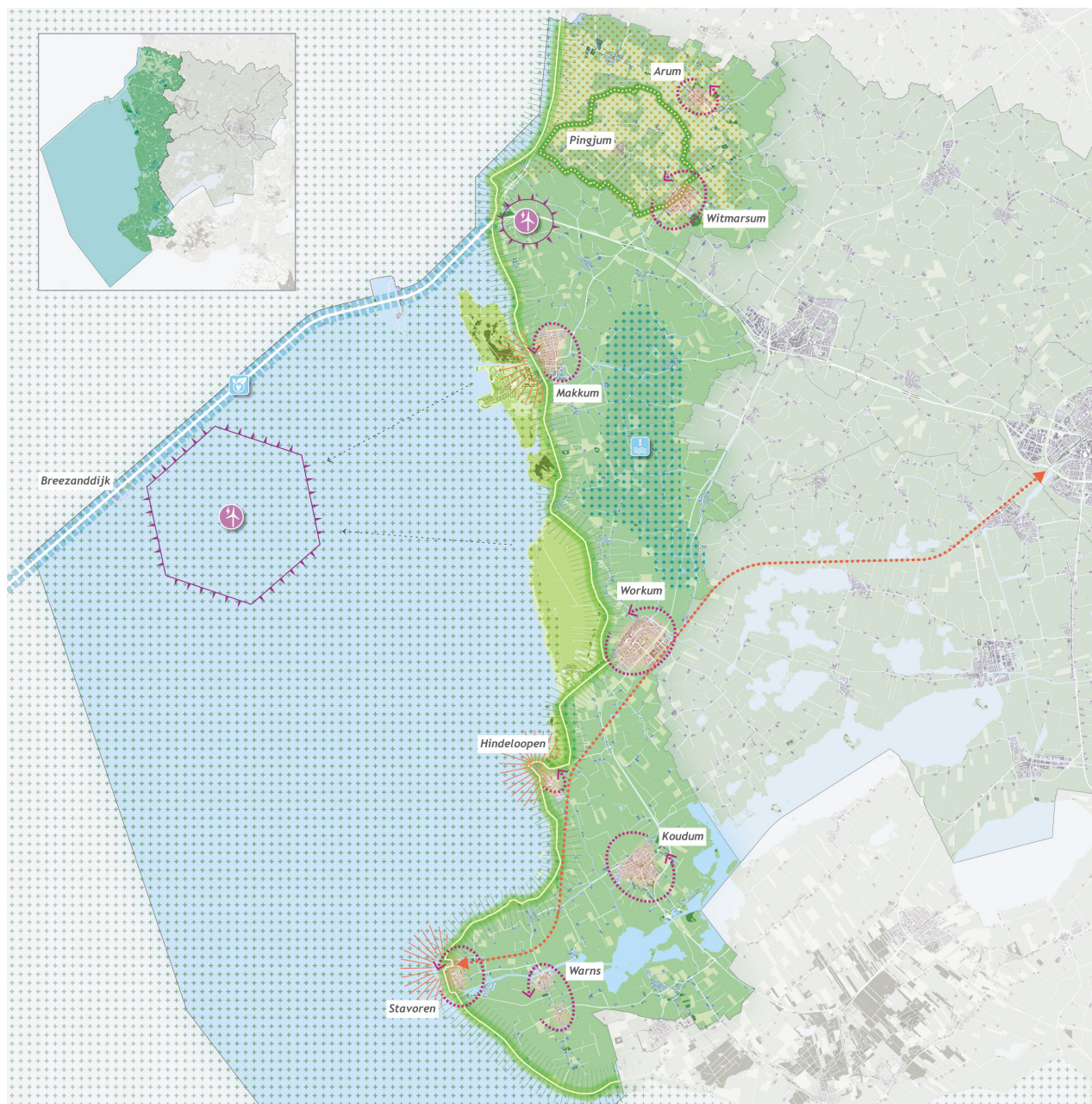
Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

Schone energie (zie Programma Klimaatadaptatie)

- Onderzoek en benut kansen voor aquathermie en geothermie, kansrijk.
- Bouw voort op pilot restwarmte bedrijven voor woongebieden gekoppeld aan bedrijventerrein. Onderzoek de kansrijkheid om gekoppeld hieraan hindersituaties (stof, geluid) aan te pakken.
- Benader de omvattende ruimtevrage vanuit de energie (elektriciteit en warmte) integraal. De warmteopgave heeft een omvangrijker ruimtebeslag dan de elektriciteitsopgave. De compactheid van Bolsward maakt het lastig om in de stad zelf tot oplossingen te komen. Onderzoek de inpassing van maatregelen in de groene stadsrandzone, in combinatie met stadslandbouw, (voedsel)bos, de ontwikkeling naar natuurinclusieve landbouw en andere ruimtevragers. Sluit hierbij aan op de waarden van de ondergrond en het landschap.
- Concentreer maatregelen nabij de steden, ook vanuit oogpunt van het voorkomen van warmteverlies tijdens het transport.
- Maak gebruik van meekoppelkansen, zoals het groener en gezonder inrichten van de openbare ruimte in combinatie met het treffen van maatregelen voor energie en klimaat.

Weerbaarheid

- Aandacht voor hittestress in steden. Kansen voor maatregelen in het kader van de klimaatstrategie in de groene overgangszone tussen stad en land. In de stad (en vooral het centrum) is weinig ruimte voor vergroening door de compactheid.
- Aandacht voor wateroverlast.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

- Bij inrichting van de openbare ruimte rekening houden met creëren recreatieve én sportieve rondjes (wandelen en fietsen): aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers. O.a. ommetjes rond de kernen.
- Windmolens in het IJsselmeer en langs de A7 zorgen voor een (gevoelsmatig) bedreiging van het goede woon- en leefklimaat. Er is sprake van angst/onrust voor geluidsoverlast en beeldvervalsing.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

- Koester de diversiteit van het gebied, versterk het contrast tussen binnen- en buitendijks en de dijkstructuur. Versterk de openheid in het kleigebied.
- De IJsselmeerkust is een uniek stukje land in Nederland (de 'hofvijver van (de tuin van) Nederland') en binnen de gehele IJsselmeerkust van Nederland. Daarom is het wenselijk om de noodzaak breed uit te dragen van het zorgvuldig behandelen van dit unieke deel van de IJsselmeerkust.
- Wees trots op de Pingjumer Gouden Halsband: een meer dan 1000 jaar oude ringdijk, aangelegd om het dorp Pingjum tegen het water in de zeearm de Marne te beschermen. Een complex dijksysteem, één van de oudste van ons land.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

- Aandacht voor behoud treinverbinding en busvervoer, essentieel voor vitaliteit en leefbaarheid, o.a. onderwijs in Sneek en Bolsward.
- Aansluiten op kernwaarden en kansen voor vitaliteit door herstel oude waarden, zoals de badplaatsencultuur.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

- Aandacht voor behoud van het bijzondere pootaardappelgebied door de vruchtbare zavelgronden en het milde zeeklimaat: de lytse bouhoeke en de grutte bouhoeke.
- Natura 2000 gebied

Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

- Aandacht voor verzilting, o.a. door de inklinking van de veenweidegebieden.
- Benut kansen Afsluitdijk voor duurzame energie, maar ga er zorgvuldig mee om.

In vervolg op de Ontwikkelagenda is voor de IJsselmeerkust het Ambitiedocument IJsselmeerkust opgesteld. Dit is een integrale visie voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied. De IDeekaart benoemt hiervan een aantal hoofdbambities en vult deze aan voor onderwerpen die niet expliciet naar voren komen in het Ambitiedocument (zoals leefbaarheid). Voor de uitwerking wordt verwezen naar het Ambitiedocument IJsselmeerkust. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDeekaart voor het gebied IJsselmeerkust.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

Inrichting leefomgeving

- Aandacht voor relatief omvangrijk overgewicht onder de bewoners in het gebied IJsselmeerkust.
- Aandacht voor de door bewoners ervaren bedreiging van de leefbaarheid door het toerisme. Toerisme is aan de andere kant juist ook de motor voor de leefbaarheid en vitaliteit van het gebied: leefbaarheid en levendigheid gaan hand in hand. Benut de kansen die toerisme biedt!
- Het is wenselijk om op gebiedsniveau woon/zorg opgaven in beeld te brengen en de opgave per kern te bepalen.
- Aandacht voor eenzaamheid. In de kleinere kernen is aandacht nodig voor het op een prettige manier in de eigen leefomgeving oud kunnen worden.
- Kijk naar en leer van de pilot Vitale regio omgeving Koudum en regio Stavoren over dementievriendelijk wonen.
-

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

Waardevolle omgeving

- Koester en versterk de bijzondere cultuurhistorie, de natuurwaarden en het fysieke en immateriële cultureel erfgoed. Een goed voorbeeld zijn de karakteristieke kust- en badplaatsen.
- Wees zuinig op de rust, de ruimte en de duisternis in een veranderende wereld.
- Vasthouden aan kernwaarden bij nieuwe ontwikkelingen, met respect voor het landschap en de historie. Het document 'It Ferheljend Lanskip' geeft een goede beschrijving van de kernkwaliteiten en richtlijnen voor nieuwe ontwikkelingen.
- Werk aan een balans tussen ruimteclaims langs de kust.
- Bereikbaar en beleefbaar houden van oevers en kustlijnen.

Gezonde ecosystemen en biodiversiteit

- Ambitie: IJsselmeerkustgebied ontwikkelt zich als maatgevend natuurontwikkelaar voor het behalen van milieu en klimaatdoelstellingen.
- Koester het belang als watervogelgebied. Bescherm, versterk en vergroot het leefgebied van broed- en trekvogels.
- Kijk naar mogelijkheden voor aanplant van bomen in het kader van de nieuwe bosstrategie voor Nederland. Voorbeelden zijn dorpsrandzones, langs lanen en erven en bij bestaande bosjes.

Schoon water

- Ambitie: wereldmarktleider waterkwaliteitstechnologie.
- Ambitie: toonaangevend watersysteem.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

Inclusieve en toegankelijke woonomgeving

- Voldoende woningbouwmogelijkheden voor de eigen behoefte van de kernen. Initiatieven van onderop, zorgvuldig ingepast worden ondersteund.
- Inbreiding gaat in principe voor uitbreiding. Multifunctioneel ruimtegebruik is het uitgangspunt.
- Opgaven (wonen, energie, klimaat, recreatie, natuur) moeten in samenhang worden benaderd.
- Aandacht voor het verduurzamen van verouderde woningen, samen met eigenaren en corporatie.
- Aandacht voor gezond oud kunnen worden in eigen woonomgeving: zowel jongeren en ouderen betrekken bij deze opgave.
- Bewoners worden uitgenodigd om met eigen initiatieven te komen. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en meerwaarde hebben voor een gebied.
- Aandeel 2e (vakantie)woningen mag de leefbaarheid, het veiligheidsgevoel en identiteit van de kernen niet aantasten.
- Aandacht voor behoud scholen, dorpshuizen/gemeenschapscentra en kerken: belangrijke ontmoetingsplekken en van belang voor de leefbaarheid en onderlinge binding. Evenals behoud van eigen plaatselijke evenementen en tradities.
- De basis van dagrecreatieve netwerken is aardig compleet, maar aandacht voor de kwaliteit, benutting en samenhang is van belang. Denk hierbij aan de aansluiting tussen routenetwerken, cultuur- en historische erfgoed en toeristisch bedrijfsleven.

Duurzame en veilige vervoerssystemen

- Súdwest-Fryslân taat open voor initiatieven/mogelijkheden voor alternatieve vormen van (semi) openbaar vervoer.
- Aandacht voor toereikende en veilige fietspaden. Fietspad langs de kust wordt gerealiseerd.

Duurzame werkgelegenheid

- Ambitie: streven naar vergroten (inter)nationale bekendheid Friese IJsselmeerkust met bijbehorende typisch regionale producten. Door sterkere 'branding' van Friese cultuur wordt deze (intern)nationaal aantrekkelijker en beter herkend.
- Recreatie en toerisme is dé motor voor leefbaarheid, werkgelegenheid en vitaliteit. Zorgvuldig omgaan met balans tussen leefbaarheid en levendigheid.
- Samen met de sector en de ondernemers en in overleg met de inwoners, werken aan een toekomstbestendige recreatieve sector en aan vitale logiesaccommodaties. Stimuleer de innovatiekracht van de sector. Opgave is met name kwalitatief (beter benutten van het bestaande), en niet per definitief kwantitatief (uitbreiden). Werken aan een slimme groei!
- Naast concentratie bedrijvigheid in Sneek en Bolsward, zijn er in dit gebied mogelijkheden (o.a. Makkum, Workum, Hindeloopen en Stavoren)) voor watergebonden bedrijvigheid.
- Opgave is om de bedrijventerreinen in het gebied goed te onderhouden (openbare ruimte) zodat ze aantrekkelijk blijven.
- Glasvezel is essentieel voor de vitaliteit.

In vervolg op de Ontwikkelagenda is voor de IJsselmeerkust het Ambitiedocument IJsselmeerkust opgesteld. Dit is een integrale visie voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied. De IDEekaart benoemt hiervan een aantal hoofdambities en vult deze aan voor onderwerpen die niet expliciet naar voren komen in het Ambitiedocument (zoals leefbaarheid). Voor de uitwerking wordt verwezen naar het Ambitiedocument IJsselmeerkust. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDEekaart voor het gebied IJsselmeerkust.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

Circulaire economie en duurzame infrastructuur

- Ambitie: naar Europees kampioen circulaire economie. De Friese circulaire economie hoort een beleving op te roepen die sterk is en voelt als een positieve beweging waarvan iedereen deel wil uitmaken.

Duurzame landbouw en voedsel

- Ambitie: naar een internationaal onderscheiden duurzame landbouwproductiecluster. We willen landbouwers ondersteunen en faciliteren bij de overgang naar circulaire verdienmodellen die het oude evenwicht tussen landbouw en natuur herstellen.
- Landbouw is onlosmakelijk verweven in het gebied en is een drager van het landschap. Samen met de agrarische ondernemers en de inwoners werken aan het landbouwtransitieproces.
- Aandacht voor wisselend waterpeilniveau. Dit heeft invloed op landschap/ grondgebruik/ kusterosie en verzilting.

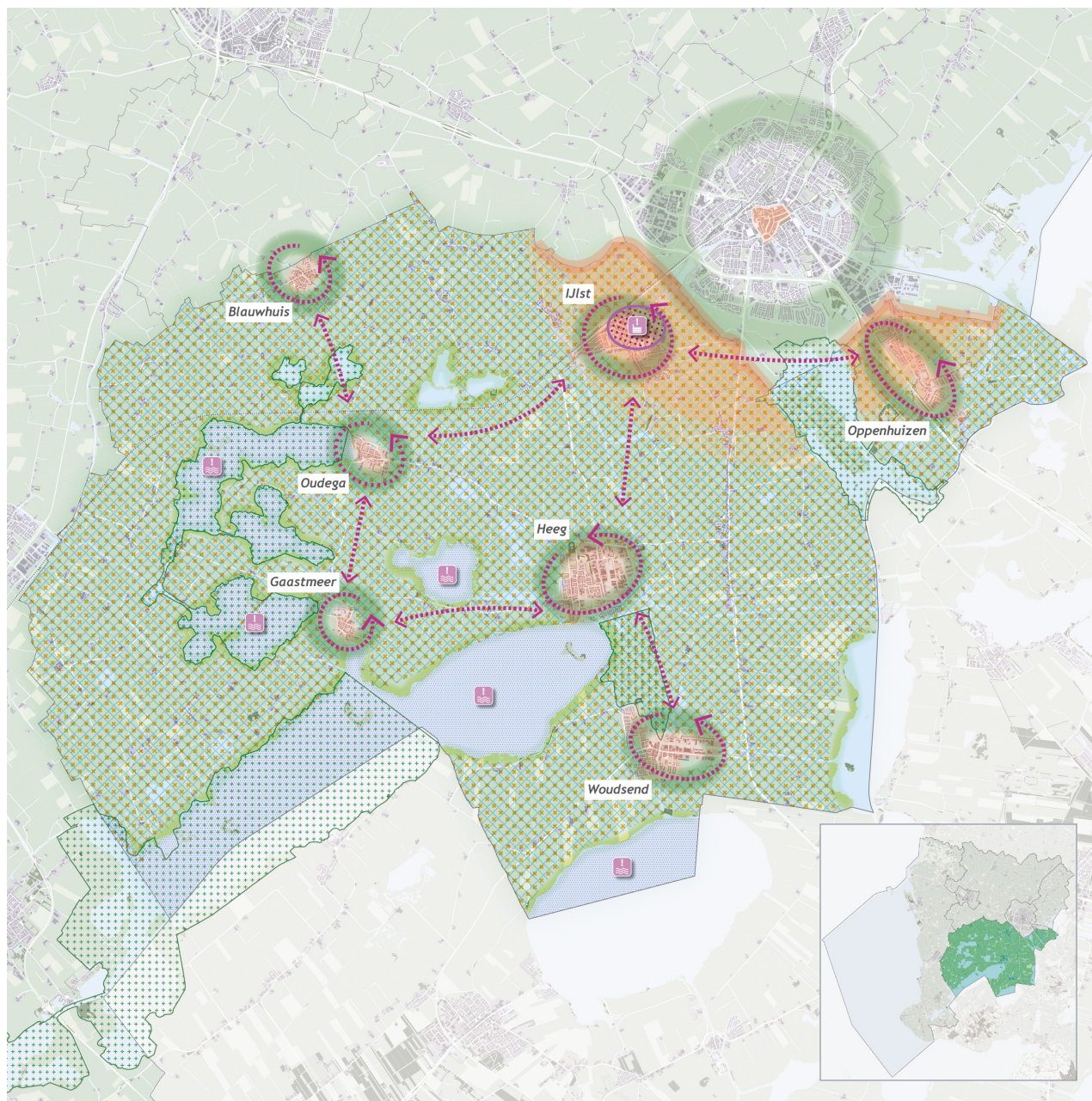
Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

Schone energie

- Ambitie: toonaangevend producent duurzame innovatieve energietechnieken.
- IJsselmeerkust is een uniek gebied, dit vraagt om gebiedsgericht maatwerk bij het ontwikkelen van oplossingen voor de uitdagingen rondom energie en klimaat. Deze opgaven moeten in samenhang gezien worden, ook met landbouw, natuur en leefbaarheid van de kernen.
- Het is van belang andere partijen, ook buiten Súdwest-Fryslân te overtuigen van de uniciteit van de IJsselmeerkust en om aandacht te vragen voor het voorkomen van onevenredig grote effecten op de IJsselmeerkust en haar bewoners door energieprojecten in het IJsselmeer.
- Werk aan bewustwording dat de warmteopgave een veel grotere ruimtelijk effect heeft dan de elektriciteitsopgave. Via integrale gebieds(her)ontwikkeling kan tot oplossingen gekomen worden, benut meekoppelkansen hierbij (bijvoorbeeld de kans voor vergroening van de woon- en leefomgeving bij aanleg van warmtenetten). Door de lage bevolkingsdichtheid zijn er naar verwachting geen mogelijkheden voor oplossingen die hoge investeringen vragen. Kleinschalige oplossingen zijn het meest kansrijk. Goede inpassing van energietechnieken in het landschap is essentieel.
- Benut aquathermie als kans (kijk naar pilot Heeg).
- Maak gebruik van meekoppelkansen, zoals het groener en gezonder inrichten van de openbare ruimte in combinatie met het treffen van maatregelen voor energie en klimaat.

Weerbaarheid

- Aanhoudende droogte kan aanleiding zijn voor verhoging peil van het IJsselmeer. Vasthouden van water is een belangrijk punt.
- Aandacht voor de toekomstbestendigheid van de dijken (samen met het Wetterskip) i.v.m. eventuele verhoging van het waterpeil van het IJsselmeer.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

- Meer mogelijkheden voor ommetjes rondom en tussen de kernen, onder andere met het oog op het stimuleren van bewegen en om te ontspannen.
- Aandacht voor risico op blauwalg in de meren vanwege de opwarming van het klimaat.
- Aandacht voor milieuvraagstuk rondom de Soprema-fabriek in IJlst, ambitie: fabriek verplaatsen.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

- Koester de kernwaarden zoals weidsheid (grootschalige open watervlaktes en openheid veenweidegebieden), kleinschaligheid van de kernen, de hemdijken, de afwisseling in het landschap, de oude veenrivieren, de weidevogels en de oude veenontginningsverkaveling/ opstreekende verkaveling.
- Aandacht voor het waterpeil. De meren zijn inmiddels omgekeerde terpen: het water ligt hoger dan het omliggende land. Houd rekening met effecten als verzilting in het kleigebied aan de kust.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

- Aandacht voor grote woonbehoefte: het is hier aantrekkelijk wonen nabij Sneek. Kleinschalige woningbouw is mogelijk passend bij de maat en schaal van de kern en de kernwaarden. Nadruk op inbreiding en herbestemming, vooral behoefte aan woningen voor jongeren. Multifunctioneel ruimtegebruik is van belang, evenals een samenhangende benadering van de verschillende opgaven rondom wonen, leefbaarheid, klimaat, energie en landbouw.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

- Uitnodiging tot experimenten met natuurinclusieve landbouw en natte teelt. Ook kansen voor voedselbossen rondom de kernen.
- Natura 2000 gebied

Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

- Aandacht voor inklinking en bodemdaling evenals effect wat dit ook op andere gebieden heeft (zoals verzilting in het kleigebied).

Anders dan voor de gebieden Sneek, Bolsward en IJsselmeerkust is voor dit gebied (vooralsnog) geen integrale agenda ontwikkeld of in ontwikkeling. De omvang en de samenhang van de uitdagingen die in het gebied spelen en de opgaven die op het gebied afkomen, kunnen ook hier alleen in samenhang benaderd worden. Dit maakt dat er ook behoefte is aan een agenda (omgevingsprogramma) voor het Merengebied, waaraan vanuit de verschillende beleidsvelden gewerkt wordt. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDeekaart voor het Merengebied.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

Inrichting leefomgeving

- Het Merengebied is een van de welvarendere hoeken van Súdwest-Fryslân qua gezondheid, inkomen en waardering van de omgeving. Koester dit evenals de sociale cohesie.
- Aandacht voor eenzaamheid. In de kleinere kernen is aandacht nodig voor het op een prettige manier in de eigen leefomgeving oud kunnen worden.
- Het is wenselijk om op gebiedsniveau woon/zorg opgaven in beeld te brengen en de opgave per kern te bepalen.
- Kijk naar en leer van de pilot Vitale regio omgeving Koudum en regio Stavoren over dementievriendelijk wonen.

Goede milieukwaliteit

- Aandacht voor effecten op veiligheidsgevoelens als gevolg van de (mogelijke) gaswinning (concessie rondom Koudum/Hemelum).

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

Waardevolle omgeving

- De landschappelijke ligging, de bodem, cultuurhistorische waarden en verkaveling vormen de basis bij ontwikkelingen. Werk aan een toekomstbestendig veenweidegebied, waar opgaven rondom landbouw, energie, klimaat, leefbaarheid en natuur in samenhang worden benaderd. In sommige delen kan dit leiden tot schaalvergroting (met behoud van de belevingskwaliteit/kernwaarden van het landschap) en in andere delen juist tot schaalverkleining. Uitnodiging tot initiatieven om samen te komen tot natuurinclusieve landbouw.
- Er liggen kansen om nieuwe landschappelijke waarden te creëren, zoals gekoppeld aan natte teelt, maar bijvoorbeeld ook door het zorgvuldig aanplanten van bos en bomen.
- Versterk de grenzen van de verschillende ontginningsblokken in het landschap waardoor de verschillen in verkavelrichtingen beter zijn te herkennen in het landschap.
- Aandacht voor behoud kerkgebouwen door nieuwe invulling, dit zijn de kathedralen van Súdwest-Fryslân.

Gezonde ecosystemen en biodiversiteit

- Behoud van het veenweidegebied voor weidevogels.
- Opgave om CO2 vast te houden in het veen. Dit kan ook door bosaanplant. Kijk naar mogelijkheden voor aanplant van bomen in het kader van de nieuwe bosstrategie voor Nederland. Voorbeelden zijn dorpsrandzones, langs lanen, rond boerderij erven en recreatiegebieden en bij bestaande bosjes.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

Inclusieve en toegankelijke woonomgeving

- De juiste woning op de juiste plaats, ook gezien de woningvoorraad en de veranderende bevolkingssamenstelling. Hier samen met bewoners en organisaties over nadenken.
- Aandacht voor het verduurzamen van verouderde woningen, met eigenaren en corporatie.
- Uitnodiging tot initiëren van innovatieve woonconcepten (wonen op het water, wonen op palen), meebewegend bij de veranderingen van het landschap.
- In het algemeen worden bewoners uitgenodigd met eigen initiatieven te komen. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en een meerwaarde hebben voor een gebied.
- Aandacht voor behoud scholen, dorpshuizen/gemeenschapscentra en kerken: belangrijke ontmoetingsplekken en van belang voor de leefbaarheid en onderlinge binding. Evenals behoud van eigen plaatselijke evenementen en tradities.
- Aandacht voor oudere bebouwing met problemen als gevolg van de bodeminklinking. Dit biedt kansen voor nieuwe inbreidingsmogelijkheden voor woningbouw.

Duurzame en veilige vervoerssystemen

- Aandacht voor bereikbaarheid en openbaar vervoer, samen zoeken naar alternatieve vormen van mobiliteit (bijv. deelauto's, nieuwe vormen van mobiliteit).
- Aandacht voor veilige fietsverbindingen.
- Er liggen kansen voor het opwaarderen en uitbreiden van waterroutes voor sloepen en kano's. In combinatie hiermee ontstaan er kansen voor de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers langs vaarten en opvaarten. Mogelijk kan een combinatie met (historisch) wandelroutes worden gezocht.

Duurzame werkgelegenheid

- Geen vestigingsgebied voor nieuwe bedrijvigheid, wel kansen voor watersportbedrijvigheid.
- Opgave is om de bedrijventerreinen in het gebied goed te onderhouden (openbare ruimte) zodat ze aantrekkelijk blijven.
- Glasvezel is essentieel voor de vitaliteit.
- Samen met de sector en de ondernemers en in overleg met de inwoners, werken aan een toekomstbestendige recreatieve sector en aan vitale logiesaccommodaties. Stimuleer de innovatiekracht van de sector. Opgave is met name kwalitatief (beter benutten van het bestaande), en niet per definitief kwantitatief (uitbreiden). Werken aan een slimme groei!
- De basis van dagrecreatieve netwerken is aardig compleet, maar aandacht voor de kwaliteit, benutting en samenhang is van belang. Denk hierbij aan de aansluiting tussen routenetwerken, cultuur- en historische erfgoed en toeristisch bedrijfsleven.

Anders dan voor de gebieden Sneek, Bolsward en IJsselmeerkust is voor dit gebied (vooral nog) geen integrale agenda ontwikkeld of in ontwikkeling. De omvang en de samenhang van de uitdagingen die in het gebied spelen en de opgaven die op het gebied afkomen, kunnen ook hier alleen in samenhang benaderd worden. Dit maakt dat er ook behoefte is aan een agenda (omgevingsprogramma) voor het Merengebied, waaraan vanuit de verschillende beleidsvelden gewerkt wordt. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDEekaart voor het Merengebied.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

Circulaire economie en duurzame infrastructuur

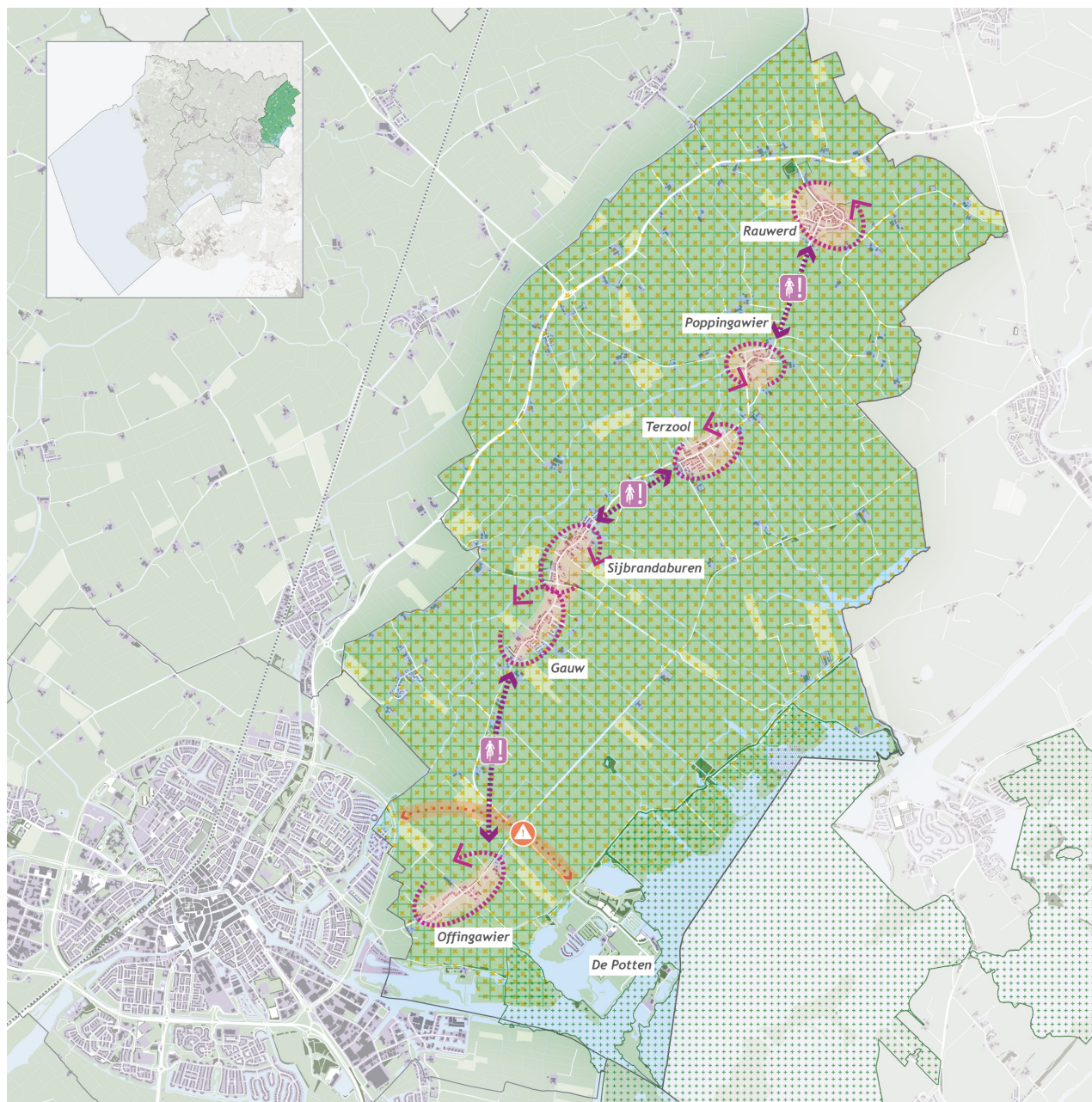
- Circulaire economie biedt handvaten voor de toekomst en werkgelegenheid voor de jeugd. Mogelijkheden in vrijkomende agrarische gebouwen, mits passend in de omgeving.
- Duurzame landbouw en voedsel
- Samen met de sector, de agrarische ondernemers en de inwoners werken aan het bereiken van natuurinclusieve landbouw. Opgave is alleen te benaderen in samenhang met de andere transities, zoals rondom klimaat, energie en gezondheid (zie ook thema sterke kernwaarden).
- Landschappelijke kwaliteiten en kernwaarden zijn leidend. Dit vraagt om maatwerk per locatie, schaalverkleining én schaalvergroting behoren tot de mogelijkheden.

Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

Schone energie

- Kansen voor aquathermie vanwege waterrijkheid én nabijheid van water bij de kernen.
- Leer van de unieke pilot in Heeg rondom aquathermie en een warmtenet via een coöperatie.
- Werken aan (bewustwording) warmteopgave, deze heeft een omvangrijkere ruimtelijke impact dan de elektriciteitsopgave. Opgave concentreert zich vooral nog nabij de kernen omdat warmtenetten geen grote afstanden kunnen overbruggen. Het grote concessiegebied voor geothermie lijkt derhalve vooral nog minder wenselijk.
- Maak gebruik van meekoppelkansen, zoals het groener en gezonder inrichten van de openbare ruimte in combinatie met het treffen van maatregelen voor energie en klimaat.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

- Aandacht voor ommetjes rondom en tussen de dorpen: stimuleren beweging en voor ontspanning.
- Aandacht voor veilige fietsverbindingen i.v.m. combinatie zwaar agrarisch verkeer en schoolgaande jeugd, recreanten en ouderen op dezelfde routes.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

- Koester de kernwaarden van het gebied, zoals de afwisseling in landschapstypen met de overgangszones tussen veen en klei, de overgang naar het gebied rondom de Middelzee, de kleinschalige verkaveling en oude ontginningsstructuur, de openheid, de groene dijk, de groene polders, oude waterstructuren, de terpen en het beschermde dorpsgezicht van Poppenwier.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

- Aandacht voor de (veiligheid van de) verbinding naar Sneek en het Sneekmeer.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

- Samen met de partijen in het gebied en de sector afstemmen hoe te komen tot natuurinclusieve landbouw, waarbij vraagstukken rondom landbouw, natuur, klimaat, energie en leefbaarheid in samenhang worden benaderd. Dit vraagt om gebiedsgericht maatwerk. In sommige delen kan dit tot schaalvergroting leiden en in andere gebieden juist tot schaalverkleining. Van belang is dat aangesloten wordt bij de kernwaarden van het landschap en (nieuwe) omgevingskwaliteit ontstaat.

- Natura 2000 gebied

Anders dan voor de gebieden Sneek, Bolsward en IJsselmeerkust is voor dit gebied geen integrale agenda ontwikkeld of in ontwikkeling. De omvang en de samenhang van de uitdagingen die in het gebied spelen en de opgaven die op het gebied afkomen, kunnen ook hier alleen in samenhang benaderd worden. Dit maakt dat er ook behoefte is aan een agenda (omgevingsprogramma) voor Lege Geaen, waaraan vanuit de verschillende beleidsvelden gewerkt wordt. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de Deekaart voor het gebied Lege Geaen.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

Inrichting leefomgeving

- Het gebied kenmerkt zich door een hoge mate van zelfredzaamheid, men helpt elkaar. Koester dit!
- Het is wenselijk om op gebiedsniveau woon/zorg opgaven in beeld te brengen en de opgave per kern te bepalen.
- Aandacht voor eenzaamheid. In de kleinere kernen is aandacht nodig voor het op een prettige manier in de eigen leefomgeving oud kunnen worden.
- Kijk naar en leer van de pilot Vitale regio omgeving Koudum en regio Stavoren over dementievriendelijk wonen.
- Kansen voor eigen initiatieven van het dorp voor herbestemming schoolgebouwen en kerken worden ondersteund. Mogelijkheden voor wonen/zorg en functies met maatschappelijke waarde.
- Aandacht voor de door bewoners ervaren overlast van recreatiegebied De Potten (hangjeugd). Dit wordt meegenomen in de in ontwikkeling zijnde visie voor het recreatiegebied. De ontsluiting maakt hier geen onderdeel van uit.

Goede milieukwaliteit

- Er is geen specifieke milieuproblematiek in dit gebied. Gebied wordt gekenmerkt door landbouw, het samengaan met andere functies als wonen leidt niet tot hinderklachten.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

Waardevolle omgeving

- De landschappelijke ligging, de bodem, cultuurhistorische waarden en verkaveling vormen de basis bij ontwikkelingen.
- Het veenweidegebied is kansrijk voor een ontwikkeling richting natuurinclusieve landbouw. Dit proces kan alleen in goede samenwerking met de sector, de agrarische ondernemers en in overleg met de inwoners op gang gebracht worden.

Gezonde ecosystemen en biodiversiteit

- Bescherm het natura2000 gebied en de natuurwaarden van het gebied.
- Ondersteun natuurinclusieve landbouw, kansrijk voor de biodiversiteit.
- Kijken naar mogelijkheden voor aanplant van bomen in het kader van de nieuwe bosstrategie voor Nederland. Voorbeelden zijn dorpsrandzones, langs linten, rondom ervan, bij bestaande bosjes en het recreatiegebied.

Schoon water

- Aandacht voor de kwaliteit van het water als gevolg van de waterrecreatie.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

Inclusieve en toegankelijke woonomgeving

- Súdwest-Fryslân nodigt bewoners uit om met initiatieven te komen. Er zijn mogelijkheden voor kleinschalige woningbouwprojecten aansluitend bij de kernwaarden van de dorpen en het landschap. Van belang is dat de juiste woning op de juiste plaats komt, ook gezien de voorraad en de veranderende bevolkingssamenstelling. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en een meerwaarde hebben voor een gebied.
- Aandacht voor behoud van de leefbaarheid in de kernen en het behoud van gezinnen. De voorzieningen die er zijn worden waar mogelijk behouden. Scholen, dorpshuizen en kerken zijn belangrijke ontmoetingsplekken en van belang voor de leefbaarheid en onderlinge binding. Evenals het behoud van eigen plaatselijke evenementen en tradities.
- Aandacht voor het verduurzamen van verouderde woningen, met eigenaren en corporatie.

Duurzame en veilige vervoerssystemen

- Aandacht voor bereikbaarheid en openbaar vervoer, samen zoeken naar alternatieve vormen van mobiliteit (bijv. deelauto's, nieuwe vormen van mobiliteit).
- Aandacht voor veilige fietsverbindingen.
-

Duurzame werkgelegenheid

- Kansen benutten voor kleinschalige recreatie en toerisme (fietsroutes, wandelroutes, kanoroutes, recreatie bij de boer). Dit biedt ook weer een kans voor het behouden van de leefbaarheid in de kernen. Creativiteit in het gebied is groot. Initiatieven zijn welkom!
- Opgave is om de bedrijventerreinen in het gebied goed te onderhouden (openbare ruimte) zodat ze aantrekkelijk blijven.
- Glasvezel is essentieel voor de vitaliteit.
- Samen met de sector en de ondernemers en in overleg met de inwoners, werken aan een toekomstbestendige recreatieve sector en aan vitale logiesaccommodaties. Stimuleer de innovatiekracht van de sector. Opgave is met name kwalitatief (beter benutten van het bestaande), en niet per definitief kwantitatief (uitbreiden). Werken aan een slimme groei!
- De basis van dagrecreatieve netwerken is aardig compleet, maar aandacht voor de kwaliteit, benutting en samenhang is van belang. Denk hierbij aan de aansluiting tussen routenetwerken, cultuur- en historische erfgoed en toeristisch bedrijfsleven.
-

IDeekaart

Deelgebied Lege Geaen - Gebiedsbrede opgaven

Anders dan voor de gebieden Sneek, Bolsward en IJsselmeerkust is voor dit gebied geen integrale agenda ontwikkeld of in ontwikkeling. De omvang en de samenhang van de uitdagingen die in het gebied spelen en de opgaven die op het gebied afkomen, kunnen ook hier alleen in samenhang benaderd worden. Dit maakt dat er ook behoefte is aan een agenda (omgevingsprogramma) voor Lege Geaen, waaraan vanuit de verschillende beleidsvelden gewerkt wordt. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDeekaart voor het gebied Lege Geaen.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

Circulaire economie en duurzame infrastructuur

- Kansen voor circulaire initiatieven: goed voor de werkgelegenheid en levendigheid.

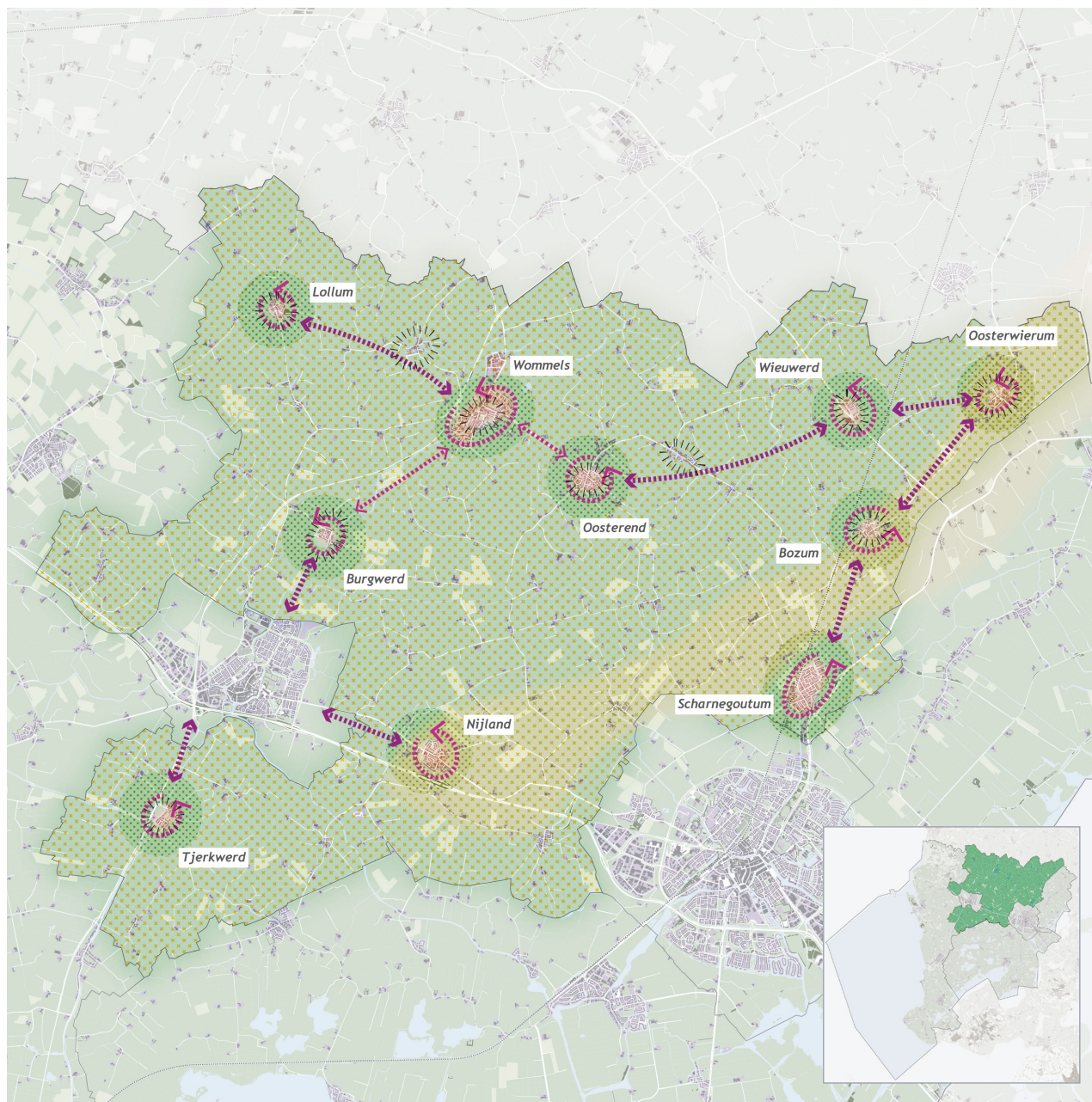
Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

Schone energie

- Kansen voor aquathermie benutten (Sneekermeer).
- Inzetten op zonnepanelen op daken van boerderijen.
- Werken aan (bewustwording van) warmteopgave, het ruimtelijke effect hiervan is veel groter dan van elektriciteit. Uitdaging is om op zoek te gaan naar een nieuwe balans tussen het fraaie landschap en het goed inpassen van de transitie rondom duurzaamheid, energie en klimaat.
- Maak gebruik van meekoppelkansen, zoals het groener en gezonder inrichten van de openbare ruimte in combinatie met het treffen van maatregelen voor energie en klimaat.

Weerbaarheid

- Aandacht voor droogte
- Aandacht voor effecten van inklinking van het veenweidegebied.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

- Aandacht voor ommetjes rondom en tussen de dorpen op meerdere schaalniveaus, onder andere om beweging te stimuleren maar ook voor ontspanning. Hier ligt een kans voor het opnieuw in gebruik nemen (herstellen) van 'verborgen' paden, die soms nog informeel gebruikt worden.

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

- Koester het open, groene uitgestrekte landschap, met de karakteristieke terpendorpen, opvaarten en grote weidevogelpopulaties en de beschermde dorpsgezichten van Easterein Lytsewierrum en Rien. De terpen zijn uniek erfgoed en de verhoging van de terp is hier nog waarneembaar, elders niet in deze mate. Bij ontwikkelingen moet hier respect voor getoond worden en het gebieds- en dorps-DNA gebruikt worden.
- Kansen om bomen te realiseren in de randen van kernen en bij boerderijen in het kader van het 'bomenbod' voor de nieuwe bosstrategie voor Nederland. Koester hierbij het open landschap.
- Een bijzonder gebied binnen de Greidhoeke is de Middelzee: de overgangszone naar Lege Geaen.

Anders dan voor de gebieden Sneek, Bolsward en IJsselmeerkust is voor dit gebied geen integrale agenda ontwikkeld of in ontwikkeling. De omvang en de samenhang van de uitdagingen die in het gebied spelen en de opgaven die op het gebied afkomen, kunnen ook hier alleen in samenhang benaderd worden. Dit maakt dat er ook behoefte is aan een agenda (omgevingsprogramma) voor Greidhoeke, waaraan vanuit de verschillende beleidsvelden gewerkt wordt. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDeekaart voor het gebied Greidhoeke.

Gezonde vitale mensen in een gezonde en veilige omgeving

Inrichting leefomgeving

- In dit gebied is sprake van een hoge mate van sociale cohesie en een positieve instelling van de bewoners. Koester dit!
- Aandacht voor het relatief vele gebruik van alcohol door jeugd.
- Het is wenselijk om op gebiedsniveau woon/zorg opgaven in beeld te brengen en de opgave per kern te bepalen.
- Aandacht voor eenzaamheid. In de kleinere kernen is aandacht nodig voor het op een prettige manier in de eigen leefomgeving oud kunnen worden.
- Kijk naar en leer van de pilot Vitale regio omgeving Koudum en regio Stavoren over dementievriendelijk wonen.

Goede milieukwaliteit

- Een gebied met veel landbouw, maar ook veel begrip vanuit de samenleving voor de eventuele hinder (bijv. geur) die daaromheen hangt.
-

Sterke kernwaarden: cultureel erfgoed, weids en waterrijk landschap

Waardevolle omgeving

- De landschappelijke ligging, de bodem, cultuurhistorische waarden en verkaveling vormen de basis bij ontwikkelingen. De verborgen kracht van het gebied ligt in de kleinschaligheid en 'kneuterigheid'. De kunst is om hier met nieuwe ontwikkelingen (wonen, recreatie) op aan te haken.

Gezonde ecosystemen en biodiversiteit

- Aandacht voor de weidevogelpopulatie.
- Mogelijkheden verkennen voor het verbeteren van de bodemkwaliteit.

Schoon water

- Waterproblematiek speelt in dit gebied veel minder dan in het veenweidegebied.
- Er zijn kansen om meer ruimte te creëren voor water in het kader van de te ontwikkelen strategie voor de klimaatadaptatie. Dit is ook interessant vanuit recreatief perspectief. Via het uitbaggeren van de vaarten ontstaat ruimte voor water en mogelijkheid voor kleine sloepen op de vaarten.

Veerkrachtige en leefbare wijken, dorpen en steden

Inclusieve en toegankelijke woonomgeving

- De grootste kracht voor het aantrekkelijk wonen in dit gebied is rust, ruimte en groen: dit koesteren.
- Er zijn in principe mogelijkheden voor (beperkte) woningbouw bij alle kernen. Voor eigen behoefte en op een zeer zorgvuldige wijze ingepast, passend bij de maat en schaal. In de grotere kernen zijn meer mogelijkheden. In eerste instantie geldt inbreiding voor uitbreiding en een voorkeur voor het gebruik van herontwikkelingslocaties, maar dit moet wel leiden tot een gezond, aantrekkelijk woon- en leefklimaat passend bij de identiteit. Multifunctioneel ruimtegebruik is van belang, waarbij naast wonen ook de opgaven rondom klimaat, energie en gezondheid meegenomen worden.
- Nadenken over de juiste woningen op de juiste plek samen met verschillende partijen (gemeente, investeerders, woningcorporaties, bewoners).
- Aandacht voor het verduurzamen van verouderde woningen, met eigenaren en corporatie.
- Bewoners worden uitgenodigd met eigen initiatieven te komen. Súdwest-Fryslân denkt mee wanneer initiatieven van onderop komen, gedragen worden en een meerwaarde hebben voor een gebied.
- Sportvoorzieningen, kerken en dorpshuizen zijn van belang voor de leefbaarheid en onderlinge binding, gestreefd wordt naar behoud hiervan. Evenals behoud van eigen plaatselijke evenementen en tradities.

Duurzame en veilige vervoerssystemen

- Het gebied wordt goed ontsloten, aangezien een belangrijke provinciale weg het gebied deels doorkruist (N357) en deels begrenst (N385).
- Door het afnemen van voorzieningen in de kleinste kernen is goede bereikbaarheid van de voorzieningen in de grotere kernen essentieel.
- Aandacht voor bereikbaarheid en openbaar vervoer, samen zoeken naar alternatieve vormen van mobiliteit (bijv. deelauto's, nieuwe vormen van mobiliteit).
- Aandacht voor veilige fietsverbindingen.

Duurzame werkgelegenheid

- Vanwege de goede bereikbaarheid en de ligging tussen vier grotere steden, werken veel bewoners van de Greidhoeke in andere gebieden.
- Opgave is om de bedrijventerreinen in het gebied goed te onderhouden (openbare ruimte) zodat ze aantrekkelijk blijven.
- Glasvezel is essentieel voor de vitaliteit.
- Samen met de sector en de ondernemers en in overleg met de inwoners, werken aan een toekomstbestendige recreatieve sector en aan vitale logiesaccommodaties. Stimuleer de innovatiekracht van de sector. Opgave is met name kwalitatief (beter benutten van het bestaande), en niet per definitief kwantitatief (uitbreiden). Werken aan een slimme groei!
- De basis van dagrecreatieve netwerken is aardig compleet, maar aandacht voor de kwaliteit, benutting en samenhang is van belang. Denk hierbij aan de aansluiting tussen routenetwerken, cultuur- en historische erfgoed en toeristisch bedrijfsleven.

Anders dan voor de gebieden Sneek, Bolsward en IJsselmeerkust is voor dit gebied geen integrale agenda ontwikkeld of in ontwikkeling. De omvang en de samenhang van de uitdagingen die in het gebied spelen en de opgaven die op het gebied afkomen, kunnen ook hier alleen in samenhang benaderd worden. Dit maakt dat er ook behoefte is aan een agenda (omgevingsprogramma) voor Greidhoeke, waaraan vanuit de verschillende beleidsvelden gewerkt wordt. De kaart hiervoor geeft de gebiedsspecifieke aandachtspunten en opgaven. Hieronder volgen de aandachtspunten en opgaven die voor het gehele gebied gelden. Samen vormen ze de IDEekaart voor het gebied Greidhoeke.

Vitaal en aantrekkelijk landschap

Circulaire economie en duurzame infrastructuur

- Kansen voor circulaire initiatieven: biedt werkgelegenheid en levendigheid.

Duurzame landbouw en voedsel

- Op gebiedsniveau samen nadenken met dorpen en boeren over de toekomst van het gebied en de transitie naar natuurinclusieve landbouw. Hierbij o.a. ook thema mestvergisting meenemen.
- Deze transitie moet in samenhang benaderd worden met opgaven rondom de energietransitie, klimaatadaptatie, leefbaarheid en gezondheid. Er kan bijvoorbeeld ook gedacht worden aan voedselbossen. De ontwikkeling naar een toekomstbestendig gebied moet goed aansluiten bij de kernwaarden van het gebied. Dit vraagt om gebiedsgericht maatwerk. In sommige delen kan dit tot schaalvergroting leiden en in andere gebieden juist tot schaalverkleining. Van belang is dat (nieuwe) omgevingskwaliteit ontstaat.

Duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief

Schone energie

- Kansen voor aquathermie (vaarten).
- Onderzoek of de Greidhoeke ook door de steden Bolsward en Sneek (geothermie) kan worden bediend in de energiebehoefte (of deze afstanden overbrugd kunnen worden is de vraag).
- Verkennen of het mogelijk is de bestaande windmolens in het gebied op te schalen. Belangrijk is het principe 'schaal bij schaal' waarbij het draait om kleinschalige oplossingen bij de kleinere kernen. Van groot belang is dat initiatieven door de maatschappij gedragen te worden.
- Werken aan (bewustwording van) warmteopgave, het ruimtelijke effect hiervan is veel groter dan van elektriciteit. Uitdaging is om op zoek te gaan naar een nieuwe balans tussen het fraaie landschap en het goed inpassen van de transitie rondom duurzaamheid, energie en klimaat.
- Maak gebruik van meekoppelkansen, zoals het groener en gezonder inrichten van de openbare ruimte in combinatie met het treffen van maatregelen voor energie en klimaat.

Weerbaarheid

- Aandacht voor droogte en voldoende aanvoer van water.
- Minder inklinking dan in het veenweidegebied, maar ook hier is aandacht voor nodig. In het noordwesten is sprake van toenemende verzilting.